

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 554/2012-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti T., s. r. o., K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, za účasti Krajského súdu v Košiciach, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti T., s. r. o., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti T., s. r. o., trovy konania v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2012 telefaxom a 21. marca 2012 osobne doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti T., s. r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že mesto K. (ďalej len „žalobca“) podalo 14. novembra 2007 Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa domáhalo proti sťažovateľke zaplata sumy 663 773 Sk s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť tak, že sťažovateľka užívala nehnuteľnosti v katastrálnom území S. (K.), zapísané v katastri nehnuteľností na LV č. 11620 ako parcely č. 6893/37, č. 6993/44, č. 6993/46, č. 6993/49, č. 6993/62, č. 6993/26, č. 6993/36, č. 6993/38, č. 6993/40 a č. 6993/41 (ďalej len „nehnuteľnosti“).

Na základe uvedeného návrhu žalobcu okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému podala sťažovateľka odpor. Sťažovateľka v odpore okrem iného namietala, že

„na Okresnom súde Košice I bolo právoplatne rozhodnuté, že vlastníkmi nehnuteľností, resp. niektorých z nehnuteľností, zapísaných na LV č. 11620 sú iné osoby, ako žalobca. Poukázala aj na to, že na Okresnom súde Košice I je vedených niekoľko konaní, v ktorých sa iné osoby domáhajú vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v dôsledku nezákonného vyvlastnenia týchto nehnuteľností v minulosti.“

Okresný súd rozhodol v označenej veci tak, že vyhovel návrhu žalobcu a uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť mu sumu 22 019,89 € s príslušenstvom a uhradiť trovy konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia k námietkam sťažovateľky *„spočívajúcim v tom, že rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 15 C 792/1994, ktorým bolo zriadené vecné bremeno aj k parcelám, za ktoré navrhovateľ – Mesto K. žiada vydanie bezdôvodného obohatenia, uviedol všeobecné právne úvahy týkajúce sa aplikácie reštitučných predpisov. Navyše uviedol, že za sporné obdobie od 15. 11. 2005 do 31. 10. 2006 odporca súdu nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by spochybnili vlastníctvo navrhovateľa k sporným nehnuteľnostiam.“*

Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010 podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom *„navrhovala súdu doplniť dokazovanie pripojením spisov Okresného súdu Košice I, z dôvodu ktoré boli uvedené už v odpore. Sťažovateľka poukázala konkrétne na konanie Okresného súdu Košice I právoplatne skončené v čase rozhodnutia súdu prvého stupňa, v ktorom Okresný súd Košice I zriadil na ťarchu žalobcov — iných fyzických osôb v prospech navrhovateľa — Mesta K. vecné bremeno. V predmetnom konaní bolo zriadené vecné bremeno v prospech Mesta K. na ťarchu spoluvlastníkov pozemkov, aj k nehnuteľnostiam, za ktoré požaduje žalobca - Mesto K. titulom svojho vlastníckeho práva bezdôvodné obohatenie. Poukázal na to, že v tomto konaní osobitne v rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 11/2009 zo dňa 2. 4. 2009 sa výslovne uvádza, že nie Mesto K., ale tam uvedení žalobcovia sú vlastníkmi pozemkov. K tomuto záveru dospeli súdy prvého aj druhého stupňa v spomínanom konaní na základe toho, že vyvlastňovacie rozhodnutie, ktorým mali byť predmetné nehnuteľnosti vyvlastnené, bolo od počiatku neúčinné a preto Mesto K. nikdy nemohlo nadobudnúť vlastnícke práva.*

Sťažovateľka argumentujúc týmto poukázala na to, že nie je možné, aby k jednej a tej istej nehnuteľnosti mohli mať vlastnícke právo v tom istom čase v celosti dva rozdielne subjekty. Poukázala na to, že súd nerešpektoval záväznosť právoplatného rozhodnutia v zmysle § 159 ods. 2 O. s. p. a z uvedeného dôvodu navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom v jeho odôvodnení uviedol, že odvolacie námietky sťažovateľky „sú v celom rozsahu neopodstatnené“, a konštatoval, že „súd prvého stupňa správne posúdil prejudiciálnu otázku keď uzavrel, že vlastníkom sporných nehnuteľností je Mesto K.“.

Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010, porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom v tejto súvislosti argumentuje najmä takto:

«Odvolací súd napriek tomu, že súd prvého stupňa rozhodol v rozpore s iným právoplatným rozsudkom iného súdu, čím vec nesprávne právne posúdil, nezmenil ani nezrušil jeho rozhodnutie, tak ako mu to ukladá ustanovenie § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p., prípadne ustanovenie § 220 O. s. p.

Podstatou námietok sťažovateľky v konaní, jej námietok uvedených tak v odpore, ako aj v jej prednesoch a podaniach a nakoniec aj v odvolaní, bola skutočnosť, že iný súd v inom konaní rozhodol o nehnuteľnostiach, na základe vlastníctva ku ktorým sa žalobca Mesto K. dožadovalo za ich užívanie od sťažovateľky vydania bezdôvodného obohatenia.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol „za sporné obdobie, t. j. 15. 11. 2005 do 31. 10. 2006 odporca súdu nepredložil žiadne dôkazy napriek svojim námietkam, ktoré by spochybnili vlastníctvo navrhovateľa k sporným nehnuteľnostiam...“

Ďalej v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol vo vzťahu k pôvodným vlastníkom predmetných nehnuteľností: „Neuplatnením nároku na vydanie vecí na základe reštitučných predpisov došlo k zániku práva oprávnených osôb na obnovu ich vlastníckeho práva. Ak im teda predmetné nehnuteľnosti neboli vydané podľa reštitučných

predpisov, ako špeciálnej právnej úpravy, nemohli nadobudnúť k nim vlastnícke právo, lebo ich vlastníckmi by sa stali až ich vydaním.“»

Sťažovateľka «považuje postup súdu prvého stupňa, ktorý nenapravil ani dovolací súd (sťažovateľka má zrejme na mysli „odvolací súd“, pozn.) za taký, ktorý je v priamom rozpore s ustanovením § 159 ods. 2 O. s. p., ktorý stanovuje záväznosť výroku právoplatného rozhodnutia súdu pre všetky orgány. Je nepochybné, že orgánmi súdnej moci sú aj súdy všetkých stupňov, teda aj Okresný súd Košice II, aj Krajský súd v Košiciach. Výrok právoplatného rozsudku je teda záväzný aj pre tieto orgány - súdy. Súd nemá možnosť pri posudzovaní dôkazov vykonaných v konaní nebrať do úvahy výrok právoplatného rozhodnutia, ak by s ním aj akokoľvek nesúhlasil, ak toto rozhodnutie nebolo predpísaným spôsobom zrušené...»

V rozsudku sp. zn. 15 C/792/1994 zo dňa 7. 8. 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť v relevantných výrokoch dňa 19. 5. 2009, Okresný súd Košice I zriadil vecné bremeno — právo vlastníka stavby na ťarchu žalobcov — fyzických osôb v prospech Mesta K. na parcele, ktorá je súčasťou parcely registra „C“, zapísanej v katastri nehnuteľností ako parcela č. 6993/28 a v prospech sťažovateľky k parcele, ktorá je súčasťou parcely registra „C“ č. 6993/41. Výrok rozsudku, teda nad akúkoľvek pochybnosť, deklaroval, že fyzické osoby vystupujúce v tomto konaní ako žalobcovia sú spoluvlastníkmi pozemkov pôvodne zapísaných v pozemnoknižnej vložke č. 1630 kat. ú. K., ako parcela 10624, v ktorej boli vytvorené aj parcely, ku ktorým bolo zriadené vecné bremeno. Tretí výrok citovaného rozsudku Okresného súdu Košice I obsahuje toto výslovné znenie:

„Zriaďuje sa časovo neobmedzené vecné bremeno na ťarchu žalobcov, ako spoluvlastníkov pozemkov. Pôvodne zapísaného v pozemnoknižnej vložke 1630 kat. územie K. parc. č. 10624 o výmere 11120 m².“ Z odôvodnenia citovaného rozsudku vyplýva, že žalobcovia - fyzické osoby sú právnymi nástupcami vlastníčky A. T., zapísanej v pozemnoknižnej vložke č. 1630 ako parcela 10624. Ďalej z neho vyplýva, že uvedená parcela je na liste 11620 zapísaná ako vlastníctvo Mesta K.

Súd v uvedenom rozsudku dospel k záveru, že vzhľadom na to, že vyvlastňovacie rozhodnutie ktorým bola predmetná nehnuteľnosť vyvlastnená, nikdy neprešlo na štát vyvlastňovacím konaním a preto nemohlo prejsť ani na Mesto K.

Z odôvodnenia citovaného rozsudku ďalej vyplýva, že z pozemnoknižnej parcely boli vytvorené parcely, ktoré sú zapísané na liste vlastníctva č. 11620. Pre účely sťažností sťažovateľky je dôležité zdôrazniť, že medzi týmito parcelami, ktoré vznikli z uvedenej parcely sú aj parcely za ktoré súd v konaní, ktoré je predmetom tejto sťažnosti, uložil povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie. Ide o parcely č. 6993/36, č. 6993/39, č. 6993/41, č. 6993/51 a č. 6993/62. Aj pri krajne formalistickej argumentácii proti sťažnosti sťažovateľky, aby v predmetnom rozsudku Okresného súdu Košice I sú uvedené parcely ako vlastníctvo fyzických osôb uvedené len v odôvodnení rozhodnutia je potrebné zdôrazniť tak, ako to bolo uvedené už vyššie, že vlastníctvo uvedených fyzických osôb k parcele č. 6993/41 bolo výslovne deklarované v právoplatnom výroku tohto rozhodnutia. Ako už bolo uvedené ide o jednu z parciel za ktorú by mala sťažovateľka uhradiť žalobcovi — Mesto K. v konaní napadnutom touto sťažnosťou bezdôvodné obohatenie...

Je zrejmé, že okresný súd Košice I zriadil k parcele č. 6993/41 právo stavby a tak usporiadal pomery medzi vlastními pozemku a sťažovateľkou. Nie je preto možné, aby iný súd v inom konaní bez toho, aby bolo toto rozhodnutie zrušené zákonom predpísaným spôsobom ukladal sťažovateľke povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie tejto inej osobe, ako vlastníkovi pozemku. Pre sťažovateľku nie je zrozumiteľná ani pochopiteľná argumentácia súdov vo veci napadnutej tejto sťažnosťou o nespochybnení vlastníctva Mesta K. v rokoch 2006 až 2009. Je nepochybné, že Mesto K. nenadobudlo vlastnícke právo iným v konaní preukázaným spôsobom, ako tak, že ho odvodzovalo od vlastníckeho práva štátu k predmetným pozemkom na základe ich vyvlastnenia. V konaní nebolo preukázané, že by napriek tomu, že pôvodní vlastníci svoje vlastnícke právo nestratili došlo čo i len na krátku chvíľu k nadobudnutiu vlastníckeho práva Mestom K...».

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky T., s. r. o.

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- a domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

boli rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co/314/2010 zo dňa 8. 12. 2011 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Košiciach pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co/314/2010 zo dňa 8. 12. 2011 a vracia vec Krajskému súdu Košiciach na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 554/2012-12 zo 7. novembra 2012 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom vyžiadaného súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadril krajský súd v prípise sp. zn. 1 SprV/797/2012 z 10. januára 2013 (ďalej len „vyjadrenie“).

Predseda krajského súdu vo vyjadrení okrem iného uviedol:

«Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti považuje postup okresného súdu, ktorý nenapravil ani odvolací (krajský) súd za taký, ktorý je v „priamom“ rozpore s § 159 ods. 2 O. s. p., (ktorý stanovuje záväznosť výroku právoplatného rozhodnutia súdu pre všetky orgány - teda aj súdy). Argumentuje tým, že súd nemá možnosť pri posudzovaní dôkazov vykonaných v konaní nebrať do úvahy výrok právoplatného rozhodnutia, ak by s ním aj akokoľvek nesúhlasil, ak toto rozhodnutie nebolo predpísaným spôsobom zrušené.

Svoju argumentáciu „podopiera“ rozsudkom Okresného súdu Košice I zo dňa 07. 08. 2008, sp. zn. 15 C 792/1994, ktorý nadobudol právoplatnosť v „relevantných“ výrokoch dňa 19. 05. 2009, a ktorým bolo zriadené vecné bremeno - na pozemku parcelného čísla 6993/28 (v prospech Mesta K.); a v prospech sťažovateľky k parcele, ktorá je súčasťou parcely registra „C“, č. 6993/41.

Obsah spisu Okresného súdu Košice II sp. zn. 24 C 16/2008 nesvedčí o tom, aby táto námietka sťažovateľky bola opodstatnená.

Predmetom tohto konania (sp. zn. 24 C 16/2008) nie je a ani nebol pozemok parc. č. 6993/28, zastavané plochy a nádvoria o výmere 385 m² a tak nemožno „hovoriť“ o (ne)rešpektovaní § 159 ods. 2 O. s. p.

Pozemok parc. č. 6993/41 zastavaná plocha o výmere 29 m² bol predmetom tohto konania. Vlastníkom tohto pozemku je Mesto K., o čom svedčí LV č. 11 620 k. ú. S.

Stavba, ktorá sa na tomto pozemku nachádza je vedená na LV č. 14231 k. ú. S., ale táto nebola predmetom tohto konania.

O tom svedčia listinné dôkazy v spise sp. zn. 24 C 16/2008 Okresného súdu Košice II (viď napr. č. l. 250 spisu), ale aj list vlastníctva č. 11 620 k. ú. S., ktorý sa nachádza aj na internete — katastrálnom portáli.

Pokiaľ sťažovateľka namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a vypořádania sa s jej odvolacími námietkami, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z prvkov práva na spravodlivý proces.

Z tohto práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, avšak s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Štruktúra práva na odôvodnenie rozhodnutia je (rámcovo) upravená v § 157 ods. 2 O. s. p. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O. s. p.).

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní (a takým odvolacie konanie je) však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v odvolaní, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú

nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

Teda, právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania; z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, podľa nášho (skromného) názoru, právo sťažovateľky na riadne odôvodnenie rozhodnutia porušené nebolo. Odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje nielen vysvetlenie skutkových zistení a záverov, ku ktorým dospel odvolací súd, ale tiež primerané právne posúdenie týchto záverov. V tomto prípade nemožno obísť mlčaním podrobné a presvedčivé dôvody rozsudku Okresného súdu Košice II z 14. mája 2010, č. k. 24 C 16/2008-261, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil.

S prihliadnutím na vyššie uvedené navrhujeme nevyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľky.»

Predseda krajského súdu navyše uviedol, že „*odvolací súd opravným uznesením zo dňa 2. decembra 2012 (správne má byť 3. decembra 2012, pozn.), č. k. 2 Co 314/2010-335 opravil výrok rozsudku zo dňa 08. 12. 2011, č. k. 2 Co 314/2010-321, ktorým súd nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov tak, že tento výrok zrušil“ (z dôvodu zrejmej nesprávnosti, ako vyplýva zo súdneho spisu, pretože okresný súd uznesením sp. zn. 24 C 16/2008 z 13. októbra 2010 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov, pozn.).*

Sťažovateľka na základe výzvy ústavného súdu zaujala k vyjadreniu krajského súdu prostredníctvom právnej zástupkyne podaním z 29. januára 2013 svoje stanovisko.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v reakcii na vyjadrenie krajského súdu v podstatnom uviedla:

„Predmetné vyjadrenie obsahuje chronológiu konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 24 C/16/2008, ďalej výklad práva na spravodlivý súdny proces z hľadiska Krajského súdu v Košiciach a konštatovanie, že do práva na spravodlivý súdny

proces nepatrí, aby súdy preberali, alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania, alebo jeho právny zástupca.

K tejto časti vyjadrenia predsedu Krajského súdu v Košiciach považuje sťažovateľka za potrebné uviesť, že v sťažnosti netvrdila, žeby rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach porušovalo jej ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd zaručené práva preto, že sa súd neriadil výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré predkladala či už ona, alebo jej právny zástupca. Vo vzťahu k podstate sťažovateľkinej sťažnosti, ktorá spočíva v tom, že sťažnosťou napadnutým rozhodnutím jej súd uložil povinnosť zaplatiť peňažnú náhradu za užívanie nehnuteľností Mestu K., vychádzajúc z názoru, že toto je vlastníkom predmetných nehnuteľností napriek tomu, že iným rozhodnutím všeobecného súdu (Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 15 C/792/1994) bolo vo výroku rozsudku zriadené vecné bremeno k tej istej nehnuteľnosti, za ktorú má platiť peňažnú náhradu Mestu K., na ťarchu vlastníkov tejto nehnuteľnosti, ktoré sú fyzickými osobami odlišnými od Mesta K., sa vyjadrenie venuje len v tej časti, kde konštatuje, že vlastníkom tohto pozemku je Mesto K.

Ďalej sa vo vyjadrení uvádzajú všeobecne akceptované právne názory, týkajúce sa náležitostí odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

So zreteľom na uvedené je sťažovateľka presvedčená o tom, že predseda Krajského súdu v Košiciach sa nevyjadril, a teda ani nespochybnil, v tomto smere jej sťažnosť vo vzťahu k podstatnej otázke, ktorou je, či je v súlade s princípom spravodlivého súdneho konania, ktorého imanentnou súčasťou je princíp právnej istoty, také rozhodnutie súdu, ktoré posúdi vec, ktorá je predmetom konania, v rozpore s právoplatným rozsudkom iného všeobecného súdu Slovenskej republiky, a či je v súlade s princípom právnej istoty, ak takýto súd posúdi takúto otázku odlišne od jej posúdenia iným všeobecným súdom Slovenskej republiky, ktoré je obsiahnuté v odôvodnení jeho právoplatného rozhodnutia.

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že na prvú z týchto otázok možno odpovedať jednoznačne záporne. Sťažovateľka už v sťažnosti poukázala na ust. § 159 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány.

Ust. § 159 ods. 2 O. s. p. je jedným z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré zabezpečuje právo zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR v súlade s článkom 51 ods. 1 Ústavy SR. Zároveň, tak ako bolo už uvedené, je jedným z ustanovení, ktoré vyjadruje

princíp právnej istoty spočívajúcej v tom, že orgány verejnej moci, medzi ktoré nepochybne patria aj súdy, nebudú otázkou, o ktorej už právoplatne rozhodol súd, posudzovať odlišne.

Osobitný význam tohto ustanovenia pri realizácii princípov spravodlivého súdneho konania a právnej istoty je daný okrem iného tým, že výrok právoplatného rozsudku je výsledkom konania pred orgánom, v ktorého právomoci je takéto konanie uskutočniť, ktoré je upravené Občianskym súdnym poriadkom, a v ktorom súd musí rešpektovať práva účastníkov konania vyplývajúce im z Ústavy SR a z medzinárodných zmlúv o ľudských právach.

V okolnostiach predmetnej veci nemožno pochybovať o tom, že tak prvostupňový súd, ako aj Krajský súd v Košiciach rozhodovali v rozpore s uvedeným zákonným ustanovením, ktoré je jedným z nástrojov, ktorým zákonodarca zabezpečuje skutočnú realizáciu práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj dodržiavanie princípu právnej istoty, ako princípu právneho štátu...

Pokiaľ predseda Krajského súdu v Košiciach poukazuje na skutočnosť, že vlastníctvo Mesta K. vyplývalo z listu vlastníctva č. 11 620, k. ú. S., v tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustanovenie § 70 ods. 2 Zákona o katastri nehnuteľností, podľa ktorého sú údaje katastra o právach k nehnuteľnostiam hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Nemožno mať žiadne pochybnosti o tom, že právoplatný výrok súdneho rozhodnutia, ktorý zriaďuje právo vecného bremena k určitej nehnuteľnosti na ťarchu vlastníkov odlišných od Mesta K., je preukázaním opaku hodnovernosti a záväznosti údajov o vlastníctve Mesta K. k predmetným nehnuteľnostiam.

Sťažovateľka sa však domnieva, že rovnaký záver možno vyvodiť aj vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, v ktorom súd konštatuje svoje skutkové a právne závery vo vzťahu k posudzovanej veci (sťažovateľka ma tým na mysli tú časť odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 15 C/792/1994, ktoré konštatuje, že nielen nehnuteľností, ku ktorým bolo zriadené vo výroku rozsudku vlastnícke právo, ale aj ďalšie nehnuteľností patriace k tomu istému pozemnoknižnému telesu neprešli do vlastníctva Mesta K.).

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že nielen výrok právoplatného rozsudku súdu, ale aj právne a skutkové názory obsiahnuté v odôvodneniach právoplatných rozhodnutí súdov, tvoria súčasť aplikácie a interpretácie práva súdmi Slovenskej republiky a vytvárajú

tak súdnu prax, z poznania ktorej môžu účastníci, advokáti, či osoby podieľajúce sa na výkone súdnej moci získať poznanie o tom, čo právo je, teda aký obsah, význam a zmysel majú jednotlivé ustanovenia právnych predpisov. Sťažovateľka je presvedčená o tom, že súčasťou sudcovskej nezávislosti a voľného hodnotenia dôkazov nie je taká svojvôľa, ktorá nielenže nerešpektuje právny názor, ku ktorému dospel v odôvodnení právoplatného rozsudku iný všeobecný súd vo veci s tým istým (nie s takým istým) skutkovým základom, ale ani len neposkytne presvedčivé zdôvodnenie odchýlenia sa od právneho a skutkového posúdenia veci, ktoré našiel v procese aplikácie a interpretácie práva iný súd. Sťažovateľka považuje rešpektovanie právnych a skutkových názorov súdov uvedených v odôvodneniach právoplatných rozhodnutí vzťahujúcich sa k tej istej právnej veci nielen za prejav princípu právnej istoty, ale aj za základnú podmienku predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

Sťažovateľka nepovažuje za potrebné na tomto mieste zachádzať do špekulácií o tom, aké dôsledky môže mať nerešpektovanie prvého právneho názoru súdom, ktorý rozhoduje neskôr o právnej veci s tým istým skutkovým základom.

Je však nepochybné, že účastníci konania vo veci sp. zn. 15 C/792/1994 pred Okresným súdom Košice I môžu, poznajúc obsah právoplatného rozsudku, vyvodzovať z neho svoje nároky voči iným osobám, vrátane sťažovateľky. Keďže vo výroku právoplatného rozhodnutia sú explicitne označené ako parcely, ktoré im vlastníckym právom patria len dve z parciel, o ktorých súd dospel k záveru, že k nim patrí vlastnícke právo týmto navrhovateľom, postoj zaujatý Krajským súdom v Košiciach by mohol reálne viesť k záveru, žeby v budúcnosti vyvodzujúc svoje vlastnícke právo z im známych právnych názorov súdu uplatňovali k tým istým nehnuteľnostiam, za užívanie ktorých zaviazal súd sťažovateľku platiť náhradu Mestu K., voči sťažovateľke.

So zreteľom na vyššie uvedené sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd SR rozhodol v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie jej sťažnosť tak, ako sa toho domáha v petite tejto sťažnosti zo dňa 20. 3. 2012. Zároveň žiada, aby Ústavný súd SR zaviazal odporcu nahradiť jej všetky trovy konania.“

II.

Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom

a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však, prirodzene, nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní (m. m. II. ÚS 4/94), ak každé také rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane odvolacích súdov. Tento ústavný príkaz zaväzuje orgány verejnej moci pri ich akejkol'vek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal výklad dotknutej právnej normy, ktorý je v súlade s ústavou, čo je základným predpokladom pre ústavne konformnú aplikáciu tejto právnej normy na zistený skutkový stav veci.

Ústavnosť konaní pred orgánom verejnej moci predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu predmetného konania. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (m. m. II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ktorej nebezpečenstvo spočíva v potenciálnom uplatnení ničím (objektívne) nepodloženej úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú v podmienkach právneho štátu okrem iného garantované zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavíť nielen vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neodmysliteľnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

III.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti sťažovateľky, z priloženej dokumentácie, ako aj zo spisov okresného súdu sp. zn. 24 C 16/2008 a krajského súdu sp. zn. 2 Co 314/2010 zistil, že žalobou doručenou okresnému súdu 14. novembra 2007 sa žalobca domáhal proti sťažovateľke (ako žalovanej) zaplataenia bezdôvodného obohatenia vo výške nájomného z titulu užívania nehnuteľností za obdobie od 15. novembra 2005 do 31. októbra 2006 v celkovej sume 22 019,89 € s príslušenstvom (po čiastočnom späťvzatí doručenom okresnému súdu 18. marca 2010).

Žalobca svoj nárok odôvodnil tým, že je vlastníkom nehnuteľností – pozemkov v..., zapísaných na LV č. 11620, kat. územie S. v celkovej výmere 12 695 m², ktoré užívala sťažovateľka na účely výkonu podnikateľskej činnosti od roku 2004. V súlade s pravidlami prenajímania majetku mesta K. žalobca listom č. 07/12878/215 z 24. októbra 2007 vyúčtoval sťažovateľke náhradu za užívanie pozemkov v celkovej sume 663 773 Sk za obdobie od 15. novembra 2005 do 31. októbra 2006, a to v sume 94 Sk za m² za pozemky, ktoré sú ihriskami v celkovej výmere 7 208 m², a za zeleň, chodníky a zastavané plochy v sume 1 Sk za m² ročne, ktorú mu neuhradila.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010 zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi sumu 22 019,89 € s príslušenstvom a trovami konania z dôvodu, že považoval sporné pozemky za výlučné vlastníctvo žalobcu. Okresný súd sa zaoberal dôvodnosťou uplatneného nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia, pričom k otázke vlastníctva pozemkov v odôvodnení rozsudku si osvojil právny názor krajského súdu uvedený v jeho rozsudku sp. zn. 6 Co 281/2008 z 8. septembra 2009, podľa ktorého *„neuplatnením nároku na vydanie veci na základe reštitučných predpisov došlo k zániku práva oprávnených osôb na obnovu ich vlastníctva, ak im teda predmetné nehnuteľnosti neboli vydané podľa reštitučných predpisov ako špeciálnej právnej úpravy, nemohli nadobudnúť ním vlastnícke právo, lebo ich vlastníkmi by sa stali až ich vydaním“*.

Proti rozsudku sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná na zaplatenie sumy 22 019,89 € s príslušenstvom a trov konania žalobcovi, podala odvolanie. Krajský súd o odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zo 14. mája 2010 potvrdil ako vecne správny. V odôvodnení sťažnosťou napadnutého rozhodnutia odvolací súd okrem iného uviedol:

„Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, a preto rozsudok s poukazom na ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil z jeho vecne správnych dôvodov.

Odvolacie námietky žalovaného sú v celom rozsahu neopodstatnené, s týmito odvolacími námietkami sa v celom rozsahu vysporiadal súd prvého stupňa v dôvodoch napadnutého rozsudku, pričom odvolací súd len dopĺňa, že po rozhodnutí súdu prvého stupňa došlo opätovne k rozhodnutiu vo veci týkajúcej sa predmetných pozemkov Najvyšším súdom Slovenskej republiky, kde Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal vo veci zásadné stanovisko, a to zhodné so stanoviskom Krajského súdu v Košiciach, uvedené v dôvodoch rozsudku súdu prvého stupňa pod sp. zn. 6 Co 281/2008, t. zn., že ak predmetné nehnuteľnosti neboli vydané podľa reštitučných predpisov ako špeciálnej úpravy, nemožno sa vydania týchto nehnuteľností domáhať podľa iných predpisov, resp. domáhať sa určenia vlastníckeho práva na základe ustanovení Občianskeho zákonníka, keďže reštitučné predpisy sú vo vzťahu k všeobecným predpisom lex specialis a majú prednosť pri posudzovaní týchto sporov.

Vzhľadom k týmto skutočnostiam odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa správne vo veci rozhodol, keď prejudiciálne posúdil otázku vlastníctva k sporným pozemkom tak, že vlastníkom je Mesto K., a preto správne vo veci aj rozhodol, pokiaľ uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi úhradu za prenájom nehnuteľností.“

Zo sťažnosti vyplýva, že základom argumentácie sťažovateľky o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je tvrdenie, že krajský súd ako odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal

ústavne akceptovateľným spôsobom s jej podstatnými námietkami, resp. ich ignoroval. Podľa sťažovateľky spočívajú kľúčové pochybenia krajského súdu najmä v tom, že:

a) napriek tomu, že okresný súd rozhodol v rozpore s iným právoplatným rozsudkom iného súdu (ide o rozsudok Okresného súdu Košice II sp. zn. 15 C 792/1994 zo 7. augusta 2008, ktorým bolo zriadené časovo neobmedzené vecné bremeno na ťarchu iných osôb ako žalobcu aj k parcelám, za ktoré žalobca v napadnutom konaní žiada vydanie bezdôvodného obohatenia, pozn.), odvolací súd nezmenil ani nezrušil jeho rozsudok sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010 tak, ako mu to ukladá § 221 ods. 1 písm. h) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), prípadne § 220 OSP, čím nevzal do úvahy zásadu viazanosti všeobecných súdov právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní,

b) krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku *„nie zrozumiteľne a pochopiteľne“* argumentuje o nepochybnosti vlastníctva žalobcu v rokoch 2006 až 2009 k sporným pozemkom [prejudiciálne posúdenie otázky vlastníctva mesta K. k sporným pozemkom iba odkazom na nešpecifikované stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktoré bolo zhodné so stanoviskom krajského súdu vyjadreným v jeho rozsudku sp. zn. 6 Co 281/2008, pozn.]. V tejto súvislosti sťažovateľka zdôrazňuje, že žalobca *„Mesto K. nenadobudlo vlastnícke právo iným v konaní preukázaným spôsobom, ako tak, že ho odvodzovalo od vlastníckeho práva štátu k predmetným pozemkom na základe ich vyvlastnenia“*.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu tak podľa sťažovateľky nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky zásadné skutkové a právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“) pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť podľa okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd pri rozhodovaní v predmetnej veci nepostupoval v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 157 ods. 2 OSP a relevantnej judikatúry ESLP, ktorou je pri svojom rozhodovaní tiež nespochybniteľne viazaný. Tento svoj názor zakladá ústavný súd na týchto skutočnostiach:

V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil ako vecne správny právny záver okresného súdu, že nárok žalobcu voči sťažovateľke z titulu bezdôvodného obohatenia v sume 22 019,89 € s príslušenstvom je dôvodný. Krajský súd sa s argumentáciou sťažovateľky vysporiadal tak, že jej nepriznal súdnu ochranu. Vecnú obranu sťažovateľky i samotný nárok žalobcu vo vzťahu k predmetným pozemkom posúdil v zásade iba s poukazom na „zásadné stanovisko“, ktoré vo veci zaujal najvyšší súd (ide o stanovisko vyjadrené v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011, pozn.), zhodné so stanoviskom krajského súdu vyjadreným v odôvodnení jeho rozsudku sp. zn. 6 Co 281/2008, podľa ktorého *„ak predmetné nehnuteľnosti neboli vydané podľa reštitučných predpisov ako špeciálnej úpravy, nemožno sa vydania týchto nehnuteľností domáhať podľa iných predpisov, resp. domáhať sa určenia vlastníckeho práva na základe*

ustanovení Občianskeho zákonníka, keďže reštitučné predpisy sú vo vzťahu k všeobecným predpisom lex specialis a majú prednosť pri posudzovaní týchto sporov“.

Ústavný súd považuje za potrebné na tomto mieste uviesť, že námietky nastolené sťažovateľkou (týkajúce sa sporného vlastníctva žalobcu k nehnuteľnostiam) už boli v inej veci iných sťažovateľov (ďalej len „sťažovatelia“) predmetom ústavného prieskumu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 16/2012. V označenej veci ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III ÚS 16/2012-32 z 28. marca 2012, ktorým vyslovil porušenie sťažovateľmi označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011, ktorým bolo zamietnuté ich dovolanie, ktoré pripustil vo veci krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 281/2008 z dôvodu posúdenia otázky zásadného právneho významu, a to či možno uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov v prípadoch, keď bol daný aj reštitučný nárok podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“).

Ústavný súd sa už v svojej doterajšej rozhodovacej praxi viackrát zaoberal otázkou, či právny poriadok Slovenskej republiky nevyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného zákonodarstva v prípade, ak žalobca, ktorý nevyužil možnosť uplatniť si svoj nárok na základe reštitučných predpisov, podal žalobu, ktorou žiadal určiť, teda deklarovat' existenciu svojho vlastníckeho práva (III. ÚS 102/04, II. ÚS 231/09, II. ÚS 249/2011). Ústavný súd v tejto súvislosti formuloval právny názor podľa ktorého reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, dotknutá osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva [podľa nástrojov ochrany vlastníckeho práva — žalôb určovacích, vindikačných (na vydanie veci), negatívnych a pod (m. m. III. ÚS 178/06)].

Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 (na ktorom založil krajský súd sťažnosťou napadnutý rozsudok sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011) založený na právnom názore, že žalobou o ochranu vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva, keďže reštitučné predpisy vychádzali z domnienky, že v rozhodnom období vec prešla na štát aj v prípadoch jej prevzatia bez právneho dôvodu, pričom oprávnené osoby, ktoré si uplatnili nárok podľa týchto predpisov, sa stali vlastníkmi veci až jej vydaním, a napokon aj poukazom na zásadu *lex specialis derogat legi generali* a z nej odvodeného názoru, že neuplatnenie právnej ochrany podľa reštitučných predpisov malo za následok stratu možnosti domáhať sa tejto hmotnoprávnej i procesnoprávnej ochrany podľa všeobecných predpisov, ústavný súd v náleze č. k. III ÚS 16/2012-32 z 28. marca 2012 vyhodnotil ako taký, ktorý je založený na ústavne nekonformnom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov.

Podľa názoru ústavného súdu možno zo základných zásad občianskeho práva vyvodiť, že v situácii, keď povinnej osobe (štátu) nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred dňom zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľností tomu nezodpovedá (III. ÚS 16/2012).

Z uvedených dôvodov ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 16/2012 zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011, keďže podľa jeho názoru najvyšším súdom použité právne predpisy neboli vyložené ústavne akceptovateľným spôsobom a pri aplikácii dotknutých zákonných predpisov všeobecnými súdmi došlo k zásadnému popretiu ich účelu a významu. Ústavný súd nemá dôvod spochybňovať tento právny názor ani vo veci sťažovateľky, na ktorú je vzhľadom na už uvedené nepochybne aplikovateľný.

Za okolností, keď krajský súd pri preskúmaní rozsudku okresného súdu sp. zn. 24 C 16/2008 zo 14. mája 2010 založil svoj potvrdzujúci rozsudok sp. zn. 2 Co 314/2010 z 8. decembra 2011 v podstate len na právnom názore vyjadrenom v „zásadnom stanovisku“ najvyššieho súdu a krajského súdu, ktorý bol obsiahnutý

v ich predchádzajúcich rozhodnutiach (rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 a rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 281/2008 z 8. septembra 2009) a ktorý už ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 16/2012-32 z 28. marca 2012 vyhodnotil ako ústavne neakceptovateľný, nemožno ani napadnutý rozsudok krajského súdu považovať z ústavnoprávneho hľadiska za akceptovateľný a udržateľný, o to viac, že v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sa javí ako svojvoľný.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v danom prípade vo veci sťažovateľky postupoval spôsobom, ktorý nekorešponduje spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi posudzovaného súdneho konania, ktoré je základným prejavom materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, IV. ÚS 182/07) a zároveň aj kľúčovým imperatívom pre výklad a aplikáciu právnych noriem uskutočňovanú všeobecným súdom.

Posúdenie, či medzi účastníkmi išlo o vzťah z bezdôvodného obohatenia, závisí od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy — § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Bezdôvodné obohatenie je v Občianskom zákonníku konštruované ako záväzkový právny vzťah medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil, a tým, na úkor koho došlo k bezdôvodnému obohateniu. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka) tomu, na úkor koho ho získal (§ 456 Občianskeho zákonníka). Musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením; ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada (§ 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Inštitút bezdôvodného obohatenia vyjadruje totiž zásadu občianskeho práva, že nikto sa nesmie bezdôvodne obohatiť na úkor iného, a pokiaľ k tomu dôjde, je povinný takto získaný prospech vrátiť (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 124/2002).

Zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je objektívneho charakteru a predpokladom jeho vzniku nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, podstatné je iba to, že stav obohatenia vznikol (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 882/2006 z 24. júna 2008).

Za daných okolností, s poukazom na dosiaľ uvedené (prejudiciálne posúdenie otázky vlastníctva k sporným pozemkom) bolo podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné, aby sa odvolací súd otázkou dôvodnosti uplatneného nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia voči sťažovateľke primeraným spôsobom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal a svoje právne závery presvedčivým spôsobom odôvodnil, a tým preukázal aj ich ústavnú akceptovateľnosť.

Z tohto hľadiska hodnotí ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako nepreskúmateľný a nezodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasťou uvedených práv je totiž nepochybne aj požiadavka, aby sa príslušný všeobecný súd v konaní právne korektným spôsobom a zrozumiteľne vyrovnal nielen so skutkovými okolnosťami prípadu, ale aj s kľúčovými právnymi otázkami, ktoré ho viedli ku konkrétnemu rozhodnutiu. Podľa názoru ústavného súdu však napadnutý rozsudok krajského súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uvedené atribúty nespĺňa.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd

môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné zrušiť tento rozsudok krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a vrátiť mu vec na ďalšie konanie pre účely jej opätovného prerokovania a rozhodnutia (bod 2 výroku tohto nálezu).

V ďalšom postupe bude krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými najmä v III. časti tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), pričom bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním JUDr. I. R., K., v konaní pred ústavným súdom. V zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov za jeden úkon právnej služby vykonaný roku 2012 patrí odmena 127,16 €, čo spolu s režijným paušálom 7,63 € predstavuje odmenu za jeden úkon právnej služby 134,79 €. Ústavný súd priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom úhradu v sume 269,58 € (dvakrát po 134,79 €) zvýšil o 20 % DPH (53,92 €) vzhľadom na skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou DPH. Celková suma trov konania tak predstavuje sumu 323,50 €, ktorú je krajský súd povinný uhradiť sťažovateľke na účet jej právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podanie právnej zástupkyne sťažovateľky z 29. januára 2013 (vyjadrenie k stanovisku krajského súdu z 10. januára 2013) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom

na jeho obsah (sumarizácia dosiaľ známych skutočností) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2013